

СТ А Н О В И Щ Е

От: Проф. Тодорка Игнатова Костадинова, д.и., заместник ректор на Медицински университет – Варна, професор във Факултет по обществен здравеопазване, ул.Марин Дринов, 55, Варна 9002, тел. 052 677089, 0889588408,

e-mail: kostadinova@mu-varna.bg,

член на научно жури съгласно Заповед № Р- 109 - 371 / 20.06.2018г. на Ректора на Медицински университет – Варна (МУ – Варна)

Относно: Процедура за заемане на академична длъжност „Доцент“ в област на висшето образование „7. Здравеопазване и спорт“, професионално направление „7.1. Медицина“, по научна специалност **„Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“**, за нуждите на Катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването“ към Факултет по обществен здравеопазване на Медицински университет- Варна, публикуван в ДВ бр. 24 от 16.03.2018г.

В обявения конкурс участва един кандидат – д-р Десислава Иванова Ванкова, дм. Кандидатът е представил всички необходими документи за конкурса, съответстващи на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет - Варна.

1. Общо описание на представените материали по конкурса.

Монографичният труд на д-р Десислава Ванкова “Щастие, качество на живот и здраве“ е едно завършено изследване, което заема своето достойно място сред новаторските изследвания, обогатяващи научния профил на Медицински университет - Варна. В монографията се прави теоретичен обзор и анализ на щастието и качеството на живот (КЖ), две концепции, които преобразяват този свят включително и в областта на здравеопазването. Обобщава се влиянието и приложението на тези концепции в контекста на медицината и общественото здраве. Проследява се световния научен опит в изследванията, свързани с влиянието на щастието върху здравето. Представени са

инструментите за измерване на субективното здраве като начин за оценка на здравните нужди и на резултатите от терапевтични или обществено - здравеопазни интервенции. Предлагат се начини за идентифициране на здравните неравенства и модел за справяне с проблеми на ниво формиране и оценка на здравните политики.

В центъра е поставена холистичната идея за КЖ, която придобива все по-голяма популярност при оценка на социалния прогрес на обществата. Качеството на живот е „лакмусов тест“, показващ как отделният човек или пациент оценява функционалния си статус (functioning) и благополучие (well-being) във физическо, психично и социално измерения (social functioning). Качеството на живот, свързано със здравето (КЖсЗ) може да бъде индикаторът за установяване на неравенствата в здравето и да даде ценна информация за нивото на развитие на общественото здравеопазване. Прилагането на концепцията качеството на живот, свързано със здравето е проекция на хуманната същност на медицината - мерило за резултатите ѝ е човекът, неговото благополучие и качество на живота.

Монографията е ценно помагало при преподаване и изучаване на индикаторите за позитивно здраве (в това число и на концепциите за качество на живота и качеството на живот, свързано със здравето), в обучителните модули по социална медицина и биостатистика за студентите по медицина, фармация, дентална медицина, здравен мениджмънт, както и за другите медицински и здравни специалности.

Представената научна продукция на д-р Десислава Ванкова е както следва:

Вид на научната продукция	За конкурс за „Доцент“	Общо
Монография- хабилитационен труд	1	1
Монографии, ел. книги, учебници	1	1
Автореферат на докторска дисертация	1	1
Публикувани пълно-текстови статии в списания	В чужбина: 4 В България: 19	23

Публикувани пълно-текстови статии в рецензирани сборници	В чужбина: 4	12
	В България: 8	
Публикувани резюмета (на английски) в списания и сборници от участия в научни форуми	В чужбина: 2	4
	В България: 2	

Д-р Ванкова е самостоятелен автор в 10 публикации – 26%; първи автор в 13 публикации – 34%; втори автор в 10 публикации – 26%; трети и последващ автор в 5 публикации – 13%.

Научните списания, в които са публикувани трудовете са разнообразни и съответстват на разработваната тематика. Публикувала е в реферирани научни списания в областта на социалната медицина, издавани в България с Open access (с международна достъпност) като Социална медицина, Asklepios, Scripta Scientifica Medica, Journal of Biomedical and Clinical Research, The Trakia Journal of Sciences, Scripta Scientifica Salutis Publicae и други. Сред реферираните международни научни списания в областта на общественото здравеопазване са Health Promotion International, European Journal of Public Health, Internet Journal of Public Health Education и други. Има публикации в престижни международни сборници, издания на Springer.

Представянето на публикационната активност на кандидатката е с много добро качество, с над 44 цитирания, от които 15 в чужбина. Постигнат Импакт фактор - 4.473.

2. Обща оценка на учебно-преподавателската работа.

Д-р Ванкова има 5 години преподавателски стаж. От 2016 г., след конкурс е назначена като главен асистент в Катедрата „Социална медицина и организация на здравеопазването“ към Факултет по обществено здравеопазване на Медицински университет - Варна. Учебната ѝ натовареност е висока, като преподава в различни специалности, в бакалавърски и магистърски програми. Според предоставената справка, учебната натовареност като хоноруван преподавател е 252 ч., а като главен асистент за академичните 2016/2017 г. и

2017/2018 г. (до 13.04.2018 г.) има общо 573 часа, което надвишава норматива от 220 ч. за всяка академична година.

Преподавателската дейност на д-р Ванкова включва упражнения по социална медицина и биостатистика със студенти по медицина в програмите за българоезично и англоезично обучение; социална медицина и медицинска етика със студенти по дентална медицина (българо-и англоезично обучение); упражнения и лекции по социална медицина със студенти от специалности медицинска сестра и акушерка; обществено здравеопазване и организация на здравните институции със студенти по здравен мениджмънт (2001г.); промоция на очното здраве в магистърската програма по оптометрия и обществено здраве за лекари-специалисти от магистърска програма по оптометрия на английски език.

Участвала е в изготвянето на три учебни програми по „Социална медицина и промоция на здравето“ за специалност „Акушерки“, „Социална медицина“ за специалност „Медицинска сестра“ и „Промоция на очното здраве: за оптометристи.

За високото качество на преподавателската ѝ работа несъмнено допринася и опитът на д-р Десислава Ванкова по научно-изследователски и приложни проекти в областта на здравната и социална сфера, както и дългогодишният ѝ практически опит в областта на фармацевтичния сектор.

3. Идентифициране на научните приноси.

За участие в конкурса са предоставени 42 публикации, които могат да бъдат систематизирани в 5 изследователски области, спрямо които се идентифицират и научните приноси както следва: „Качество на живот и здраве“, „Здраве и общност“, „Възрастните хора и общественото здравеопазване“, „Образование и научни изследвания“ и „Оценка на здравните технологии“.

Качество на живот и здраве е основополагащата изследователска област на кандидата. Концепцията е изследвана и иновативно представена, както от гледна точка на общественото здравеопазване, така и в клиничната медицина. Тук приносите са с оригинален, практико-приложен и методологичен характер. За първи път в България е направено изследване на субективното здраве или на КЖЗ на нивото на общността. Д-р

Ванкова е първият изследовател в България работил със стандартизирания въпросник EQ-5D-3L, който днес е златен стандарт за измерване на КЖсЗ.

Тя разработва нов метод за изследвания, свързани със здравето в определената човешка общност, съвместно с екип от изследователи, работещи в областта на медицинската информатика, чрез изкуствена невронна мрежа. В друг анализ, използвайки данните от дисертационния труд, е приложен интеркритериален анализ, за представяне на иновативно решение за анализ на качеството на живот.

Д-р Ванкова представя и съвместни изследвания с клиницисти на качеството на живот при инвалидизирани пациенти (с краткия въпросник на СЗО WHOQOL – BREF); при пациенти с хронични кожни заболявания (стандартизиран дерматологично-специфичен въпросник - Dermatology Life Quality Index (DLQI) и др.

Здраве и общност е друга област, фокусираща изследванията на кандидата.

Като теоретични и практико-приложен характер могат да бъдат обособени следните приноси: представени са в исторически аспект развитието на концепциите „общност“ и „социален капитал“ и връзката им с концепцията КЖсЗ. В изследванията на Д-р Ванкова се развива концепцията „социален капитал“ като детерминанта на здравето и като необходимо условие за устойчивост в здравеопазването. Тя изследва социалния капитал, като членство в две основни групи социални мрежи: Путнам-тип (образователни, спортни, религиозни и благотворителни организации) и Олсонов-тип организации (политическите партии, профсъюзите, професионални асоциации). Доказва се, че когато се инвестира в здравно-промоционални интервенции, целящи създаването на социален капитал се повишава качеството на живота, свързано със здравето.

Възрастните хора и общественото здравеопазване е актуална общественоздравна територия, която е фокусирала и изследователското внимание на кандидата. Впечатление правят приносите, свързани с изследването на ценностите в обществото, солидарността между поколенията, културата и човешкото здраве. За общественото здравеопазване, това са централни теми, защото психологическата подкрепа, взаимопомощта между поколенията, благодарността към родителите и учителите, са доказано протективен фактор за доброто качество на живота, свързано със здравето в преклонна възраст.

Образование и научни изследвания е „стартиращата“ изследователска област за д-р Ванкова. Още през 2001 г. тя публикува заедно с ръководителя на магистърската си теза д-р

Евелин де Лео, обстоен SWOT-анализ на образованието по общественото здраве в България, който е цитиран многократно през годините. Въведено е и дефинирано понятието „public health human capacity building“ в научната литература, което обхваща обучаването на целия спектър от професионалисти работещи в сферата на общественото здравеопазване. Направеното изследване и анализ включват хармонизиране на дефиниции и очертават рамката на съвременното общественото здравеопазване в България в началото на 21 век.

От гледна точка на методология на научните изследвания в областта на социалната медицина е важно да се подчертае изследователската смелост на д-р Ванкова, която прилага „микс-метод“ подхода в общественото здравеопазване. Разработен е теоретичен модел за провеждане на Делфи-проучване (Policy Delphy) сред здравно-социални експерти, който може да бъде прилаган, когато се цели достигане на консенсус по различни въпроси, засягащи живота в общността, включително и свързани със здравето.

В допълнение към тези области д-р Ванкова въвежда и нови изследователски теми и в относително нови области за България като **Оценката на здравните технологии (ОЗТ)**. Тя е активен експерт по ОЗТ към Националния център по общественото здраве и анализи – София. В тази посока през 2016 г. д-р Ванкова публикува „Editorial“ за ОЗТ концепцията в университетско издание на МУ – Варна „Scripta Scientifica Medica“.

4. Критични бележки и препоръки.

Препоръчвам на д-р Десислава Ванкова да обогати проучването си (може и в разширен екип) за щастието, свързано със здравето и да публикува резултатите от тази разработка в монография на два езика – български и английски.

5. Лични впечатления от кандидатката

Познавам Д-р Десислава Ванкова от периода на създаване на специалност „Здравен мениджмънт“ в МУ – Варна преди 25 години в рамките на Европейски проект „ТЕМПУС“. Тя спечели стипендия за обучение, финансирано по проекта, в магистърската програма по общественото здраве в Маастрихт, Холандия. Това допринесе още повече за отличната й теоретична подготовка, която по-късно бе допълнена с дългогодишен професионален опит във фармацевтичния бизнес. Това й помага за обективно анализиране на факторите на

средата, на формулиране и решаване на конкретни проблеми и задачи, както и в работата с медицинските и интердисциплинарни екипи. Д-р Ванкова проявява изключителна любознателност, задълбоченост, отговорност и точност в работата си и като личност. Тя се отличава с комуникативност и много добра ориентация в динамична среда. Умението ѝ да работи в условията на риск и напрежение я правят предпочитан член на екипите, в които участва в национален и международен формат.

6. Заключение.

Като член на Научното жури по обявения конкурс считам, че по отношение на научно-изследователската си дейност и наукометрични показатели кандидатката отговаря на изискванията на Закона за академичното развитие и Правилника на МУ – Варна за преподавателска активност и публикации.

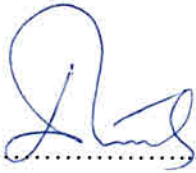
Представена е достатъчно по обем, тематика и практически решения продукция, която представя д-р Десислава Ванкова като изследовател и експерт в областта на качеството на живот, свързано със здравето, щастието и социалния капитал. Нейната научна продукция допринася за решаването на съществени здравни, социални и управленски проблеми. Д-р Ванкова показва задълбочени познания, последователно търсене и извличане на практически решения, базирани на убедителен емпиричен анализ и на дългогодишен професионален опит. Налице са възможности за развитие и продължаване на изследователските ѝ разработки, както в теоретичен така и в практически план, което е индикатор за устойчивостта на досегашните резултати.

Кандидатката отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ – Варна. Във връзка с това **изказвам положителното си отношение и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват ЗА заемане на академичната длъжност „доцент“ от кандидата в конкурса д-р Десислава Иванова Ванкова, д.м. в област на висшето образование „7. Здравеопазване и спорт“, професионално направление „7.1. Медицина“, по научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“ в Катедра „Социална медицина и организация на**

здравеопазването“ към Факултет по обществено здравеопазване на Медицински университет- Варна.

28.06.2018 г.

гр. Варна

Изготвил становището:

/Проф. Тодорка Костадинова, д.и./